

**Татарстан Республикасы Кама Тамагы муниципаль районының
Варварино авыл жирлеге Советы**

КАРАРЫ

2021 елның 17 декабре

№ 24

**Татарстан Республикасы Кама
Тамагы муниципаль районының
Варварино авыл жирлеген шәһәр
төзелешен проектлауның жирле
нормативлары турында**

Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексы, «Россия Федерациясендә жирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 06 октябрдәгә 131-ФЗ номерлы Федераль закон, «Татарстан Республикасында жирле үзидарә турында» 2004 елның 28 июлдәгә 45-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы нигезендә, «Варварино авыл жирлеге» муниципаль берәмлеге Уставына таянып, Татарстан Республикасы Кама Тамагы муниципаль районының Варварино авыл жирлеге Советы **КАРАР ЧЫГАРДЫ:**

1. Татарстан Республикасы Кама Тамагы муниципаль районының Варварино авыл жирлеген шәһәр төзелешен проектлауның жирле нормативларын кушымта нигезендә расларга.
2. Әлеге карарны Варварино авыл жирлегенә, Татарстан Республикасы муниципаль берәмлекләре порталының мәгълүмат стендларында урнаштыру юлы белән игълан итәргә <http://kamskoye.tatarstan.ru> һәм Татарстан Республикасы хокукый мәгълүматының рәсми порталында <http://pravo.tatarstan.ru>.
3. Әлеге карарның үтәлешен контрольдә тотуны үз өстемә алам.

**Татарстан Республикасы Кама Тамагы
муниципаль районының Варварино авыл
жирлеге башлыгы, Совет рәисе**

Р.Т.Нотфуллин

Татарстан Республикасы Кама Тамагы
муниципаль районы Варварино авыл
жирлеге Советының 2021 елның 17
декабрдәгә 24 номерлы карарына
кушымта

**ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ КАМА ТАМАГЫ МУНИЦИПАЛЬ
РАЙОНЫ ВАРВАРИНО АВЫЛ ЖИРЛЕГЕНЕН ШӘһӘР ТӘЗЕЛӘШЕ
ПРОЕКЛАШТЫРУНЫҢ ЖИРЛЕ НОРМАТИВЛАРЫ**

2021 ел

1. ГОМУМИ НИГЕЗЛӘМӘЛӘР	4
Таблица 2 2. ИСӘП-ХИСАП КҮРСӘТКЕЧЛӘРЕНЕҢ КУЛЛАНУ ӨЛКӘСЕ ҺӘМ КАГЫЙДӘЛӘРЕ 6	6
Таблица 3 3. ВАРВАРИНО АВЫЛ ЖИРЛЕГЕНЕҢ ХАРАКТЕРИСТИКАСЫ7	7
Таблица 4 4. ТӨП ӨЛЕШ ЖИРЛЕ ӘҢӘМИЯТТӘГЕ ОБЪЕКТЛАР БЕЛӘН ТЭЭМИН ИТЕЛЭШНЕҢ МИНИМАЛЬ РӨХСӘТ ИТЕЛГӘН ДӘРӘЖӘСЕНЕҢ ИСӘП-ХИСАП КҮРСӘТКЕЧЛӘРЕ, АВЫЛ ЖИРЛЕГЕ ХАЛКЫ ӨЧЕН МОНДЫЙ ОБЪЕКТЛАРНЫҢ ТЕРРИТОРИАЛЬ ЯКТАН МӨМКИН БУЛГАН МАКСИМАЛЬ ДӘРӘЖӘДӘ ҮТЕМЛЕ БУЛУЫ КҮРСӘТКЕЧЛӘРЕ, ӘЛЕГЕ ОБЪЕКТЛАРНЫҢ НОРМАТИВ ИХТЫЯЖЫ ҺӘМ АЛАРНЫ УРНАШТЫРУ БУЕНЧА РЕКОМЕНДАЦИЯЛӘР.....	8
Таблица 5 4.1. Мәдәният өлкәсендә авыл жирлегенен жирле әһәмияттәге объектлары һәм буш вакытны уздыру оешмалары	9
Таблица 6 4.2. Физик культура һәм массакуләм спорт өлкәсендә авыл жирлегенен жирле әһәмияттәге объектлары.....	10
Таблица 7 4.3. Сәламәтлек саклау өлкәсендә авыл жирлегенен жирле әһәмияттәге объектлары.....	11
Таблица 8 4.4. Халыкны сәүдә, көнкүреш хезмәте күрсәтү һәм жәмәгать туклануы өлкәсендә авыл жирлегенен жирле әһәмияттәге объектлары.....	11
Таблица 9 4.5. Авыл жирлегенен мәгълүмат һәм элементә өлкәсендәге жирле әһәмияттәге объектлары.....	12
Таблица 10 4.6. Идарә итү учреждениеләре өлкәсендә авыл жирлегенен жирле әһәмияттәге объектлары.....	14
Таблица 11 4.7. ритуаль хезмәт күрсәтү объектлары өлкәсендә авыл жирлегенен жирле әһәмияттәге объектлары.....	14
Таблица 12 4.8. Жәмәгать тәртибен саклау өлкәсендә авыл жирлегенен жирле әһәмияттәге объектлары.....	18
Таблица 13 4.9. Авыл жирлегенен көнкүреш һәм сәнәгать калдыкларын утильләштерү һәм эшкәртү өлкәсендәге жирле әһәмияттәге объектлары, күрсәтелгән объектларны урнаштыруга тәкъдимнәр	18
Таблица 14 4.10. Авыл жирлегенен муниципаль район чикләрендәге һәм авыл жирлекләренен торак пунктлары чикләреннән тыш транспорт хезмәте күрсәтү һәм жирле әһәмияттәге автомобиль юллары өлкәсендәге жирле әһәмияттәге объектлары.....	20
Таблица 15 4.11. Территорияләрне төзекләндерү һәм яшелләндерү өлкәсендә авыл жирлегенен жирле әһәмияттәге объектлары.....	21
Таблица 16 4.12. Авыл жирлеге халкын электр, жылылык, газ һәм су белән тәэмин итү өлкәсендә авыл жирлегенен жирле әһәмияттәге объектлары.....	22
Таблица 17 4.12.1. Авыл жирлегенен электр белән тәэмин итү объектларында халыкның норматив ихтыяжларын билгеләүгә тәкъдимнәр.	22

Таблица 18 **4.12.2. Авыл жирлегенең жылылык белән тээмин итү объектларында халыкның норматив ихтыяжларын билгеләүгә тәкъдимнәр.** 25

Таблица 19 **4.12.3. Авыл жирлегенең газ белән тээмин итү объектларында халыкның норматив ихтыяжын билгеләүгә тәкъдимнәр.** 25

Таблица 20 **4.12.4. Су белән тээмин итү объектларында авыл жирлеге халкының норматив ихтыяжларын билгеләүгә тәкъдимнәр.**27

Таблица 21 **4.12.5. Су бүлеп бирелгән объектларда авыл жирлеге халкының норматив ихтыяжларын билгеләүгә тәкъдимнәр.....** 28

Таблица 22 **5. ИСӘП КҮРСӘТКЕЧЛӘРЕН НИГЕЗЛӘҮ МАТЕРИАЛЛАРЫ**29

Таблица 1

1. ГОМУМИ

НИГЕЗЛӘМӘЛӘР

Татарстан Республикасы Кама Тамагы муниципаль районының Варварино авыл жирлеген шәһәр төзелешен проектлауның жирле нормативлары (алга таба - нормативлар) Россия Федерациясе, Татарстан Республикасы законнары һәм Татарстан Республикасы Кама Тамагы муниципаль районының норматив-хокукый актлары нигезендә эшләнгән.

Әлеге нормативлар белән җайга салынмаган мәсьәләләр Россия Федерациясе территориясендә гамәлдә булган законнар һәм норматив-техник документлар белән «Техник җайга салу турында» 2002 елның 27 декабрдәге 184-ФЗ номерлы Федераль закон таләпләре нигезендә җайга салына.

Әлеге нормативлар, оештыру-хокукый рәвешенә карамастан, Татарстан Республикасы Кама Тамагы муниципаль районының Варварино авыл жирлеге территориясендә эшчәнлек алып баручы барлык шәһәр төзелеше эшчәнлеге субъектлары өчен мәҗбүри.

Шәһәр төзелешен проектлауның жирле нормативларын раслау, аларга үзгәрешләр кертү федераль законнар, Татарстан Республикасы законнары, Татарстан Республикасы Кама Тамагы муниципаль районының Варварино авыл жирлеге жирле үзидарә органнарының норматив хокукый актлары нигезендә гамәлгә ашырыла.

Әлеге нормативлар авыл жирлеге халкының жирле әһәмияттәге объектлары белән тээмин ителешенең мөмкин булган минималь дәрәжәсенә исәп күрсәткечләре җыелмасын; мондый объектларның авыл жирлеге халкы өчен мөмкин булган максималь дәрәжәдә территорияль файдалана алуының исәп-хисап күрсәткечләрен билгели.

Авыл жирлеге халкының минималь мөмкин булган тээмин ителеш дәрәжәсенә исәп күрсәткечләре һәм мондый объектларның авыл жирлеге халкы өчен максималь рәхсәт ителә торган территория дәрәжәсенә исәп күрсәткечләре билгеләнә торган жирлекнең жирле әһәмияттәге объектларына түбәндәге өлкәләргә карый торган объектлар керә:

- халыкны электр, жылылык, газ һәм су белән тээмин итү, су чыгару;
- торак пунктлар чикләрендә жирле әһәмияттәге автомобиль юллары, жирлекнең жирле әһәмияттәге транспорт объектлары;
- социаль яклауга мохтаж гражданның хокукларын тээмин итү максатларында гамәлгә ашырыла торган торак төзелеше;
- мәдәният, массакуләм ял итү, буш вакытны уздыру;
- мәгълүматлаштыру һәм әлемтә;
- физик культура һәм массакуләм спорт;
- көнкүреш калдыкларын жыю һәм алып китү, төзекләндерү һәм яшелләндерү;
- ритуаль хезмәтләр күрсәтү;
- социаль тээмин итү һәм социаль яклау.

Нормативлар түбәндәге өлешләргә үз әченә ала:

- төп өлеш (авыл жирлегә халкының жирле әһәмияттәге объектларының тээмин ителешенәң минималь мөмкин булган дәрәжәсенәң исәп-хисап күрсәткечләре; мондый объектларның авыл жирлегә халкы өчен максималь рөхсәт ителә торган дәрәжәсенәң исәп-хисап күрсәткечләре);
- нормативларның төп өлешендәге исәп-хисап күрсәткечләрен нигезләү материаллары;
- нормативларның төп өлешендә булган исәп-хисап күрсәткечләрен куллану кагыйдәләре һәм өлкәсе;
- жирлекнең жирле әһәмияттәге объектларында авыл жирлегә халкының норматив ихтыяжын билгеләүгә, күрсәтелгән объектларны урнаштыруга тәкъдимнәр;
- авыл жирлегенә кыскача характеристика.

2. ИСЭП-ХИСАП

КҮРСӘТКЕЧЛӘРЕНЕҢ КУЛЛАНУ ӨЛКӘСЕ ҺӘМ КАГЫЙДӘЛӘРЕ

Әлеге нормативлар белән билгеләнә торган исәп-хисап күрсәткечләр Варварино авыл җирлеген территорияль планлаштыру документларын әзерләгәндә, килештергәндә, раслаганда һәм сатканда, Кама Тамагы авыл җирлеге территорияләренә карата эшләнә торган территорияне планлаштыру документларында кулланыла.

Шәһәр төзелешен проектлау нормативлары дәүләт хакимияте органнары һәм җирле үзидарә органнары, шәһәр төзелешә эшчәнлегә турындагы законнарның үтәлешенә контроль һәм күзәтчелек органнары карарларын кабул итү өчен файдаланыла.

Җирлекнең җирле әһәмияттәге объектлары исемлегә, авыл җирлеге халкының минималь дәрәжәдә тәэмин ителешенә исәп-хисап күрсәткечләре һәм әлеге нормативларның төп өлешендә китерелгән авыл җирлеге халкы өчен мондый объектларның территорияль яктан мөмкин булган максималь дәрәжәдә булу исәп-хисап күрсәткечләре үтәлү өчен мәҗбүри.

Гамәлдәге норматив документларны, шул исәптән әлеге нормативларда сылтама бирелгәннәрне гамәлдән чыгарганда һәм (яисә) үзгәрткәндә, гамәлдән чыгарылган нормаларга таянырга кирәк.

АВЫЛ ЖИРЛЕГЕНЭ ХАРАКТЕРИСТИКАСЫ

Татарстан Республикасы Кама Тамагы муниципаль районының Варварино авыл жирлегенә кыскача характеристика, шулай ук халыкның саны, тыгызлыгы һәм социаль-демографик составы турында белешмәләр, жирлекнең башка характерлы үзенчәлекләре 1 нче таблицادا китерелгән.

1 нче таблица

Варварино авыл жирлегенә кыскача характеристика

№ т/б	Күрсәткеч атамасы	Характеристика
1	Авыл жирлеге территориясенең муниципаль район һәм Татарстан Республикасы структурасында урнашуы	Варварино авыл жирлеге Кама Тамагы муниципаль районының төньяк өлешендә, Татарстан Республикасының көнбатыш өлешендә урнашкан.
2	Авыл жирлеге чикләрендә территориянең гомуми мәйданы, гектар	4113,2
3	Авыл жирлеге составына керүче торак пунктлар исемлеге	Көрәле авылы, Варварино авылы
4	Халык саны, барлыгы	231
4.1	Балалар яше	18
4.2	Эшкә сәләтле яшьтәге	111
4.3	Хезмәткә сәләтле яшътән өлкәнрәк	102
5	2021 елның 1 гыйнварына халык тыгызлыгы кеше/кв. км га	6
6	Торак фонды, кв.м.	6500
7	Халыкның торак белән тәэмин ителеш дәрәжәсе, кв. м/кеше.	28,1
8	Авыл жирлеге территориясендә табигать-климат шартлары	
8.1	Климат районы (төзелеш өчен климатик районлаштыру картасы нигезендә)	IV
8.2	Сесмик куркыныч дәрәжәсе (баллар)	6 - 7
8.3	Табигать-климат шартларын гомуми бәяләү	уңайлы

**ЖИРЛЕ ӘҢӘМИЯТТӘГЕ ОБЪЕКТЛАР БЕЛӘН ТЭЭМИН ИТЕЛЭШНЕН
МИНИМАЛЬ РӨХСӘТ ИТЕЛГӘН ДӘРӘЖӘСЕНЕН ИСӘП-ХИСАП
КҮРСӘТКЕЧЛӘРЕ, АВЫЛ ЖИРЛЕГЕ ХАЛКЫ ӨЧЕН МОНДЫЙ
ОБЪЕКТЛАРНЫҢ ТЕРРИТОРИАЛЬ ЯКТАН МӨМКИН БУЛГАН
МАКСИМАЛЬ ДӘРӘЖӘДӘ ҮТЕМЛЕ БУЛУЫ КҮРСӘТКЕЧЛӘРЕ, ӘЛЕГЕ
ОБЪЕКТЛАРНЫҢ НОРМАТИВ ИХТЫЯЖЫ ҺӘМ АЛАРНЫ
УРНАШТЫРУ БУЕНЧА РЕКОМЕНДАЦИЯЛӘР.**

2 нче таблица

Социаль яклауга һәм ярдәмгә мохтаж гражданнарның торак хокукларын тээмин итү максатларында гамәлгә ашырыла торган авыл жирлекләре территориясендә торак төзелеше өлкәсендә авыл жирлегенен жирле әһәмияттәге объектлары өчен билгеләнә торган исәп-хисап күрсәткечләре

№ т/б	Объектның атамасы	Халыкның минималь рөхсәт ителгән тээмин ителеше дәрәжәсе (кв. м/кеше).		Халык өчен территориаль мөмкинлекләренен максимал мөмкин булган дәрәжәсе
		2021 ел	2030 ел	
1	Авыл торак пунктларында торак урыннары	23,1	30,5	билгеләнми

Искәрмә: Исәп күрсәткечләре перспективага 2025, 2035 елларда ирешелгән торак урыннарның гомуми майданы белән тээмин ителешенен факттагы минималь дәрәжәсен исәпкә алып төзәтелә.

Торак төзелеше күләмнәренен һәм торак төзелеше типларының исәп күрсәткечләре гамәлдәге һәм фаразлана торган социаль-демографик хәлне һәм халыкның керем дәрәжәсен исәпкә алып башкарылырга тиеш.

Торак төзелеше характеры нигезендә 3 нче таблицада китерелгән төзелеш типлары аерылып тора.

3 нче таблица

Торак төзелеше характеристикалары

№ т/б	Торак төзелеш тибы	Төзелеш характеристикасы
1	Аз катлы торак төзелеше	3 катка кадәр биеклектәге индивидуаль утар төзелеше; 3 катны кертеп, 3 катка кадәр булган блоклы торак йортлар төзү; 4 катка кадәр биеклектәге күпфатирлы торак йортлар төзү
2	Урта биеклектәге катлы торак төзелеше	5-8 катлы күпфатирлы торак йортлар төзү
3	Күпкатлы торак төзелеше	9 катлы һәм аннан югарырак биеклектәге күпфатирлы торак йортлар төзелеше

Торак төзелеше типларын бүлеп бирү, аларны оештыруга карата таләпләрне билгеләү жирдән файдалану һәм авыл жирлеген төзү кагыйдәләре белән гамәлгә ашырыла.

Торак пунктларда торак төзүнең норматив параметрлары 7 нче бүлекнең 42.13330.2016 СНиП 2.07.01-89 Актуализациялэнгән редакция таләпләре нигезендә билгеләнә. Шәһәр төзелеше. Шәһәр һәм авыл жирлекләрен планлаштыру һәм төзү».

Таблица 5

4.1. Мәдәният

өлкәсендә авыл жирлегенәң жирле әһәмияттәге объектлары һәм буш вакытны уздыру оешмалары

Мәдәният, массакуләм ял итү, ял итү объектларын һәм аларның параметрларын урнаштыруга таләпләр 42.13330.2016 СНиП 2.07.01-89* «Шәһәр төзелеше. Шәһәр һәм авыл жирлекләрен планлаштыру һәм төзү" (Д кушымтасы).

Варварино авыл жирлегенәң халык белән тәмин ителеш дәрәжәсенәң киңәш ителә торган күрсәткечләрен мәдәният һәм ял итү объектлары, авыл жирлеге халкы өчен мондый объектларның территориаль яктан файдалану дәрәжәсе 4 нче таблица нигезендә кабул итәргә кирәк.

4 нче таблица

Авыл жирлегенәң мәдәният өлкәсендә жирле әһәмияттәге объектлары өчен һәм халыкның ялын оештыру өчен билгеләнә торган исәп-хисап күрсәткечләре

№ т/б	Объектның атамасы	Халыкның минималь рөхсәт ителгән тәмин ителеше дәрәжәсе	Халыкка территориаль керүнең максималь мөмкин булган дәрәжәсе (метрлар)
1	Халык саны булган авыл торак пунктлары өчен клуб учреждениеләре:		
	0,2 дән 1 мең кешегә кадәр.	1000 кешегә 500 - 300 урын	Транспорт белән барып житү өчен 60 минут
	1 дән 2 мең кешегә кадәр	300 - 1000 кешегә 230 урын	
2 дән 5 мең кешегә кадәр	1000 кешегә 230 - 190 урын		
2	Авыл жирлекләре һәм аларның төркемнәре өчен хезмәт күрсәтү зонасында (бер минутлык мөмкинлектән чыгып) авыл массакуләм китапханәләре, халык саны:		
	1 меңнән 2 мең кешегә кадәр	6 - 7,5 мең берәмлек саклау; 1000 кешегә 5 - 6 укучы урыны.	Транспорт белән барып житү мөмкинлегә 30 минут
	2 дән 5 мең кешегә кадәр	5 - 6 мең берәмлек саклау; 1000 кешегә 4 - 5 укучы урыны.	
5тән 10 мең кешегә кадәр	4,5 - 5 мең берәмлек саклау; 1000 кешегә 3 - 4 укучы урыны.		
3	Ял вакытын оештыру һәм һәвәскәр эшчәнлек өчен биналар	1000 кешегә 50-60 кв.м.	жәяүлеләр өчен 30 минут

Искәрмә.

1. Зур торак пунктлар өчен азрак исәп-хисап күрсәткечен кабул итәргә кирәк.

2. Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2009 елның 26 гыйнварындагы 42 номерлы карары нигезендә халыкны клуб учреждениеләре һәм китапханәләр хезмәтләре белән тәэмин итүнең социаль гарантияләре дәрәжәсе 2024 елга кадәр гамәлдәге тәэмин ителеш дәрәжәсендә кабул ителә.

4 нче таблицада күрсәтелмәгән мәдәният һәм ял итү объектлары өчен күрсәткечләренә проектлауга йөкләмә нигезендә кабул итәргә кирәк.

Мәдәният объектларының санын, составын һәм авыл торак пунктларында проектлана торган ял вакытын билгеләгәндә өстәмә рәвештә 30 минутлык транспорт белән барып житү зонасында урнашкан башка торак пунктлардан килүче халыкны да исәпкә алырга кирәк.

Мәдәният объектлары һәм халыкның ялын оештыру өчен жир кишәрлекләренен күләме проектлауга бирелгән бирем нигезендә билгеләнә.

Таблица 6

4.2. Физик

культура һәм массакуләм спорт өлкәсендә авыл жирлегенен жирле әһәмияттәге объектлары.

Варварино авыл жирлегенен физик культура һәм массакуләм спорт объектлары белән тәэмин ителеш дәрәжәсенен, мондый объектларның авыл жирлеге халкы өчен территориаль яктан файдалану дәрәжәсенен тәкъдим ителә торган күрсәткечләрен 5 нче таблица нигезендә кабул итәргә кирәк.

Күрсәтелгән исәп-хисап күрсәткечләрен 5 нче таблица нигезендә кабул итәргә кирәк.

5 нче таблица

Физик культура һәм массакуләм спорт өлкәсендә авыл жирлегенен жирле әһәмияттәге объектлары өчен билгеләнә торган исәп-хисап күрсәткечләре

№ т/б	Объектның атамасы	Халыкның минималь рөхсәт ителгән тәэмин ителеше дәрәжәсе	Халык өчен территориаль мөмкинлекләренен максималь мөмкин булган дәрәжәсе
1	Гомуми файдаланудагы физкультура-спорт заллары	1000 кешегә идән майданы 80 кв.м.	60 мин. транспорт белән барып житү
2	Спорт майданчыгы (уен спорт майданчыгын һәм (яисә) урам тренажерларын, турникларны үз эченә алган яссы спорт корылмасы)*	1 объект халык санына бәйсез рәвештә	60 мин. транспорт белән барып житү

Искәрмә:

300 кеше яшәгән торак пунктлар өчен норма юк.

Әлеге объектларны урнаштыру башка шундый ук объектларның якынлыгын исәпкә алып, транспорт элементларын оештыруны, урамнар, юллар һәм жәяүлеләр юллары челтәрләре белән үзара бәйләнештә булуны күздә тотарга кирәк.

Физик культура һәм массакуләм спорт объектларын мөгариф мәктәпләренен һәм башка уку йортларының, ял һәм мәдәният

учреждениеләренең спорт объектлары белән территорияне кыскарту мөмкинлеге белән бергә алып бару рөхсәт ителә.

Физкультура-спорт корылмалары өчен жир участогының күләмен проектлауга бирем буенча кабул итәргә кирәк.

Таблица 7

4.3. Сәламәтлек

саклау өлкәсендә авыл жирлегенен жирле әһәмияттәге объектлары.

Варварино авыл жирлегенен сәламәтлек саклау объектлары белән тәэмин ителеш дәрәжәсенен тәкъдим ителә торган күрсәткечләрен, мондый объектларның халык өчен территориаль уңайлылыгы дәрәжәсен 6 нчы таблица нигезендә кабул итәргә кирәк.

6 нче таблица

Сәламәтлек саклау өлкәсендә авыл жирлегенен жирле әһәмияттәге объектлары өчен билгеләнә торган исәп-хисап күрсәткечләре

№ т/б	Объектның атамасы	Халыкның минималь рөхсәт ителгән тәэмин ителеше дәрәжәсе	Халык өчен территориаль мөмкинлекләренен максималь мөмкин булган дәрәжәсе
1	Аптекалар	1 мең кешегә гомуми майдан 14 кв. метр	жәяүлеләр өчен 30 минут

Сәламәтлек саклау объектларын урнаштыруга һәм аларның параметрларына карата таләпләр СП 42.13330.2016 СНиП актуаль редакциясе 2.07.01-89*. Шәһәр төзелеше. Шәһәр һәм авыл жирлекләрен планлаштыру һәм төзү (Д кушымтасы) һәм башка норматив документлар белән.

Аптекака жир участогының күләмен 0,2 га итеп кабул итәргә кирәк, йә алар төзелгән булырга мөмкин.

Таблица 8

4.4. Халыкны

сәүдә, көнкүреш хезмәте күрсәтү һәм жәмәгать туклануы өлкәсендә авыл жирлегенен жирле әһәмияттәге объектлары.

Варварино авыл жирлегенен халыкның сәүдә, көнкүреш хезмәте күрсәтү һәм жәмәгать туклануы объектлары белән тәэмин ителеш дәрәжәсенен тәкъдим ителә торган күрсәткечләрен, мондый объектларның халык өчен территориаль яктан уңайлы булу дәрәжәсен 7 нче таблица нигезендә кабул итәргә кирәк.

7 нче таблица

Сәүдә, көнкүреш хезмәте күрсәтү һәм жәмәгать туклануы өлкәсендә авыл жирлегенен жирле әһәмияттәге объектлары өчен билгеләнә торган исәп-хисап күрсәткечләре

№ т/б	Объектның атамасы	Халыкның минималь рөхсәт ителгән тәэмин ителеше дәрәжәсе	Халык өчен территориаль мөмкинлекләренен максималь мөмкин булган дәрәжәсе
1	Кибетләр, шул исәптән:	1000 кешегә 300 кв.м сәүдә майданы.	2000 м
	азык-төлек товарлары	1000 кешегә 100 кв.м сәүдә майданы.	

	азык-төлек булмаган товарлар	1000 кешегә 200 кв.м сәүдә мәйданы.	
2	Көнкүрешкә хезмәт күрсәтү предприятиеләре	1000 кешегә 7 эш урыны.	2000 м
	халыкка турыдан-туры хезмәт күрсәтү өчен	1000 кешегә 4 эш урыны.	
	предприятиеләргә хезмәт күрсәтү өчен	1000 кешегә 3 эш урыны.	
3	Мунчалар*	1000 кешегә 7 урын.	билгеләнми

Искәрмә:

Төзекләндерелгән торак фонды белән тәэмин ителгән жирлекләрдә мунчаларның һәм мунча-савыктыру комплексларының сыйдырышлылыгын исәпләү нормалары 1 мең кешегә 3 урынга кадәр киметү рәхсәт ителә.

Авыл торак пунктлары яисә аларның төркемнәре өчен сәүдә һәм халыкка көнкүреш хезмәте күрсәтү учреждениеләрен һәр жирлектә яшәүчеләрне жәяүлеләр йөри алу мөмкинлегенә чикләрендә беренче зарури хезмәт күрсәтүләр белән тәэмин итү исәбенә 30 минуттан да артык булмаган вакыт урнаштырырга кирәк. Хезмәт күрсәтү дәрәжәсе югарырак булган объектлар белән тәэмин итүне авыл жирлекләре төркеменә кабул итәргә кирәк.

Шәһәр торак пунктлары һәм авыл жирлекләре өчен сәүдә предприятиеләрененң жир кишәрлекләре күләмен сәүдә мәйданының кв метрына карап кабул итәргә кирәк:

- 250 кв.метрга кадәр - 100 кв.м. мәйданга 0,08 га кадәр;
- св. 250 - 650 кв.м. - 0,08 - 0,06 га 100 кв.м. мәйданга;
- св. 650 до 1500 кв.м. - 0,06 - 0,04 га 100 кв.м. мәйданга;
- св. 1500 до 3500 кв.м. - 0,04 - 0,02 га 100 кв.м. мәйданга;
- св. 3500 кв.м. - 100 кв.м. мәйдандагы сәүдә 0,02 га.

Предприятиеләрне инженер системалары һәм коммуникацияләр белән автоном тәэмин иткән, шулай ук алар территориясендә ярдәмче биналар һәм корылмалар урнаштырган очракта, кишәрлек мәйданы 50 %ка кадәр артырга мөмкин.

Көнкүреш хезмәте күрсәтү предприятиеләре өчен жир кишәрлекләре күләмен аларның куәтенә (эш урыннары санына) бәйле рәвештә кабул итәргә кирәк:

- 10нан алып 50 колга.урынга - 10 эш урынына 0,1-0,2 га;
- 50 - 150 эш .урынга - 0,05-0,08 га 10 эш урынына;
- 150 эш урынына - 0,03-0,04 га 10.эш урынына

Мунча өчен жир кишәрлекләре күләме объектка 0,2-0,4 га кабул ителә.

Таблица 9

4.5. Авыл

жирлегенен мәгълүмат һәм элемент өлкәсендәге жирле әһәмияттәге объектлары.

Халыкның мәгълүматлаштыру һәм элемент объектлары белән тәэмин ителешенен мөмкин булган минималь дәрәжәсенен, мондый объектларның авыл жирлегенә халкы өчен территориаль яктан файдалану дәрәжәсенен исәп-хисап күрсәткечләрен 8 нче таблица нигезендә кабул итәргә кирәк.

Элемтэ объектлары өлкәсендә муниципаль районның жирле эһәмияттәге объектлары өчен билгеләнә торган исәп-хисап күрсәткечләре

№ т/б	Объектның атамасы	Халыкның минималь рөхсәт ителгән тәмин ителеше дәрәжәсе	Халык өчен территориаль мөмкинлекләренң максималь мөмкин булган дәрәжәсе
1	Почта элемтәсе бүлеге	1 элемтә бүлеге 0,5-6 мең кешегә.	500 метр
2	АТС (1000 кешегә 600 номер исәбеннән)	10 - 40 мең номерга объект	Билгеләнми
3	Концентратор	1,0 - 5,0 мең номерга объект	Билгеләнми
4	Кабельле телевидение техник үзәге	Торак районга 1 объект	Билгеләнми

Элемтә бүлегенң жир участогы күләме торак пунктта яшәүчеләрнең санына карап исәпләнә:

- 500 дән 2000 кешегә кадәр - объектка 0,3-0,35 га;
- 2000 елдан 6000 кешегә кадәр - объектка 0,4-0,45 га.

Жир кишәрлекләренң күләме:

- автомат телефон станциясе объектка 0,25 га кабул ителә;
- концентратор 40-100 кв.м;
- Министрлар Кабинеты телевидениесенң техник үзәге - 0,5 га объектка.

Яңа төзелешне гамәлгә ашырганда телекоммуникация системаларын, эфир цифрлы телевидениесен күмәк кабул итү системаларын урнаштыру һәм йорт эчендәге эчке коммуникацияләр буенча бер үк вакытта хезмәт күрсәтү өчен кимендә өч элемтә операторы тарафыннан кирәкле яшерен эчке коммуникацияләр буенча элемтә чөлтәрләрен салу күздә тотыла.

Яңа территорияләрне төзөгәндә, гражданның оборонасы сигналлары һәм гадәттән тыш хәлләр сигналлары буенча халыкка хәбәр итү системасының локаль чөлтәрләрен урнаштыруны күздә тотарга кирәк.

Предприятиеләрне, элемтә биналарын һәм корылмаларын, радиотапшыруларны һәм телевидениене, янгын сүндерү һәм саклау сигнализациясен урнаштыру, инженерлык жиһазлары системаларын диспетчерлаштыру гамәлдәге норматив документлар таләпләренә туры китереп башкарылырга тиеш.

Элемтә предприятиеләре биналарын күрше предприятиеләргә яисә технологик процесслар булган, зарарлы, коррозияле-актив, жир сөрүче матдәләр һәм тузан бүлеп чыгару чыганаclarы булган, аларның санитар-яклау зоналарыннан читтә өстенлек итүче юнәлештәге жилләренң беренче ягындагы урнаштырырга кирәк.

Элемтә бүлекләре торак төзелеше зонасында урнашырга тиеш.

Шәһәр почтамтлары, шәһәр һәм район элемтә үзәкләре, матбугат агентлыклары биналарыннан балалар ясле-бакчалары, мәктәпләр, интернат

мәктәпләр, дэвалау-профилактика учреждениеләре чикләре чикләренә кадәр 50 метрдан да ким булмаган, ә торак һәм ижтимагый биналарның диварларына кадәр кимендә 25 метрны кабул итәргә кирәк.

Жир участогы төзекләндерелергә, яшелләндерелергә һәм киртәләнергә тиеш.

Койманың биеклегенә кабул ителә, м:

– 1,2 - шәһәрара телефон станцияләренә хужалык ишегаллары, телеграф төеннәре һәм шәһәр телефон станцияләре станцияләре станцияләре өчен;

– 1,6 - көчәйтү пунктлары, кабельле участоклар, махсус билгеләнештәге жиһазлар һәм милек белән складлар, махсус элемент автомобильләренә, территориаль элемент һәм телевидение идарәләре үзәкләренә хужалык ишегалларының, элемент дүүләт предприятиеләренә, Россия магистраль элементә һәм телевидениесенә техник узелларының майданчыклары, элемент эксплуатацион-техник узелларының, тимер юл почтамтлары почта ишегалларының, почта ташу бүлекләренә, элемент һәм Роспечать предприятиеләренә техник узеллары өчен.

Элемент линияләрен «Элемент линияләре өчен жирләр бүлеп бирү нормативлары» СН461-74 таләпләре нигезендә урнаштырырга кирәк.

Таблица 10

4.6. Идарә итү

учреждениеләре өлкәсендә авыл жирлегенә жирле әһәмияттәге объектлары.

Идарә учреждениеләре һәм кредит-финанс оешмалары тарафыннан халыкның мөмкин булган минималь тәмин ителеш дәрәжәсенә, мондый объектларның авыл жирлегенә халык өчен территориаль яктан файдалану дәрәжәсенә исәп күрсәткеләре 9 нчы таблица нигезендә кабул ителергә тиеш.

9 нче таблица

Идарә һәм финанс өлкәсендә муниципаль районның жирле әһәмияттәге объектлары өчен билгеләнә торган исәп-хисап күрсәткеләре

№ т/б	Объектның атамасы	Халыкның минималь рөхсәт ителгән тәмин ителеш дәрәжәсе	Халык өчен территориаль мөмкинлекләренә максималь мөмкин булган дәрәжәсе
1	Идарә итү оешмалары һәм учреждениеләре	Техник регламентлар нигезендә	Билгеләнми

Идарә учреждениеләре оешмалары өчен жир кишәрлекләре күләме 60-44 кв.м. исәбе белән бинаның катылыгы 2-3 эт.; 44-18,5 кв.м. тәшкил иткән бер хезмәткәргә кабул ителә. Зур майдан азрак катлы объектлар өчен кабул ителә.

Таблица 11

4.7. ритуаль хезмәт

күрсәтү объектлары өлкәсендә авыл жирлегенә жирле әһәмияттәге объектлары.

Халыкның ритуаль хезмәтләр күрсәтү объектлары белән тәмин ителешенә мөмкин булган минималь дәрәжәсенә, мондый объектларның авыл жирлегенә

халкы өчен территорияль яктан файдалану дәрәжәсенә исәп-хисап күрсәткечләрен 10 нчы таблица нигезендә кабул итәргә кирәк.

10 нче таблица

Торак-коммуналь хужалык өлкәсендә жирле әһәмияттәге объектлар өчен билгеләнә торган исәп-хисап күрсәткечләре

№ т/б	Объектның атамасы	Халыкның минималь рөхсәт ителгән тәмин ителеше дәрәжәсе	Халык өчен территорияль мөмкинлекләренң максималь мөмкин булган дәрәжәсе
1	Традицион күмү зираты*	1000 кешегә 0,28 га, әмма 40 га артык түгел	Билгеләнми

Искәрмә:

*Халык санын, халык санының перспективасы үсешен һәм үлчеләр коэффициентын исәпкә алып билгеләнә.

Зиратларның жир кишәрлеге күләме халыкның тәэмин ителеш дәрәжәсен исәпләп, әмма 40 гектардан да артык булмаган күләмдә кабул ителә.

Торак-коммуналь хужалык предприятиеләреннән торак йортларның стеналарына, гомуми белем бирү мәктәпләренә, балалар бакчаларына һәм сәламәтлек саклау учреждениеләренә кадәр ераклык 11 нче таблицада күрсәтелгән.

11 нче таблица

Зиратлардан торак йортларның стеналарына, гомуми белем бирү мәктәпләренә, балалар бакчаларының һәм сәламәтлек саклау учреждениеләренә стеналарына кадәр ераклыгы

Биналар (жир кишәрлекләре)	Торак-коммуналь хужалык предприятиеләре биналарыннан (кишәрлекләре чикләреннән) ераклык, м		
	Торак йортлар диварларына кадәр	Гомуми белем бирү мәктәпләре, балалар мәктәпкәчә һәм сәламәтлек саклау учреждениеләре биналарына кадәр	Су алу корылмаларына кадәр
Традицион күмү һәм крематория зираты (мәйданы 20 дән 40 гектарга кадәр)	500	500	1000 дән дә ким түгел (су белән тәэмин итү чыганагының санитар саклау пояслары һәм фильтрлау вакыты исәпләүләре буенча)
Традицион күмү һәм крематория зираты (мәйданы 10 дан 20 гектарга кадәр)	300	300	
Традицион күмү һәм крематория зираты (мәйданы 10 гектардан кимрәк)	100	100	-

Реконструкцияләнергә тиешле авыл торак пунктларында торак йортларның стеналарына, балалар һәм дөвалау учреждениеләре биналарына кадәр булган зиратлардан ераклыкны жирле санитария күзәтчеләге органнары белән килештереп киметергә, әмма кимендә 100 метр кабул итәргә рөхсәт ителә.

Зиратларны торак пунктларның торак төзелеше территориясенә карата үлчәнгән яктан урнаштырырга кирәк.

Жирләүнең яңа урыннарын булдыру, гамәлдәге күмү урыннарын реконструкцияләү экологик һәм санитария-гигиена экспертизасының уңай бәяләмәсе булганда мөмкин.

Зиратка илтә торган участок түбәндәге таләпләргә канәгатьләндерергә тиеш: 1,5 м тирәнлектә урнашкан коры, уңдырышлы туфрак (комлы, комлы) 1,5 м тирәнлектә һәм аннан да түбәнрәк, туфрак дымлылыгы 6 - 18% чикләрендә туфрак өсләгеннән 2,5 метрга тигез булган жир зонасында урнашкан торак пункттан читкә авышлык булырга; 1,5 м тирәнлегендә ачык булган һәм аннан түбәнрәк, туфрак дымлылыгы белән туфрак өсләгеннән 2,5 метр ераклыкта булырга тиеш.

Зиратлар территориясендә юл челтәрен, су сиптерү суүткәргечен яки шахта коеларын, тышкы яктыртуны күздә тотарга кирәк.

Жирләү участкаларының күләмнәрен 12 нче таблица нигезендә кабул итәргә кирәк.

Күмү участкаларының күлөмнөре

Бер дәрәжәдә жирләү саны бер урында	Күмү участогы күлөмнөре	
	Киңлеге, метр	Озынлыгы, метр
1	1,0	2,0
2	1,8	2,0
3	2,6	2,0
4	3,6/1,8	2,0/4,0
5	2,6	4,0
6	2,6	4,0

Таблица 12

4.8. Жәмәгать

тәртибен саклау өлкәсендә авыл жирлегенәң жирле әһәмияттәге объектлары.

Халыкның жәмәгать тәртибен саклау объектлары белән тәмин ителешенәң мөмкин булган минималь дәрәжәсенәң, мондый объектларның авыл жирлеге халкы өчен территорияль яктан уңайлы булу дәрәжәсенәң хисап күрсәткечләрен 13 нче таблица нигезендә кабул итәргә кирәк.

13 нче таблица

Авыл жирлеге территориясендә жәмәгать тәртибен саклау өлкәсендә жирле әһәмияттәге объектлар өчен билгеләнә торган исәп-хисап күрсәткечләре

№ т/б	Объектның атамасы	Халыкның минималь рөхсәт ителгән тәмин ителеше дәрәжәсе	Халык өчен территорияль мөмкинлекләренәң максималь мөмкин булган дәрәжәсе
1	Тәртип саклау буенча сайлау пункты	1 объект - 3 авыл жирлегенә	билгеләнми

Авыл жирлегендә полиция бүлеге авыл жирлекләре комплексына хезмәт күрсәтә ала.

Полициянең участок пункты, кагыйдә буларак, административ участокның үзәгендә урнашырга тиеш.

Таблица 13

4.9. Авыл

жирлегенәң көнкүреш һәм сәнәгать калдыкларын утильләштерү һәм эшкәртү өлкәсендәге жирле әһәмияттәге объектлары, күрсәтелгән объектларны урнаштыруга тәкъдимнәр

Көнкүреш калдыкларын жыю нормаларының күрсәткечләрен СП 42.13330.2016 «СНиП 2.07.01-89 таләпләренә туры китереп кабул итәргә кирәк " Шәһәр төзелеше. шәһәр һәм авыл жирлекләрен планлаштыру һәм төзү."14 нче таблицада китерелгән

Тупланган көнкүреш калдыкларының исәп-хисап күләмен даими рәвештә (һәр 5 ел саен) факттагы мәгълүматлар буенча ачыкларга кирәк.

Коммуналь калдыкларны туплау нормативлары

Көнкүреш калдыкларының төрлөрө	Елына 1 кешегә көнкүреш калдыклары саны	
	кг	литр
Каты: сууткәргеч, канализация, үзәк жылыту һәм газ белән жиһазландырылган торак биналардан; башка торак биналардан	190 300	900 1100
Ижтимагый биналарны исәпкә алып, каты көнкүреш калдыкларының гомуми саны	280	1400
Чокырлардагы сыеклык (канализация булмаганда)	-	3000
Урам, майданнар, паркларның каты көнкүреш калдыкларының 1 кв.метрында смета	5	8

Искәрмә:

Эре габаритлы көнкүреш калдыкларын туплау нормаларын каты көнкүреш калдыкларының китерелгән күрсәткечләрнен 5 % күләмдә кабул итәргә кирәк.

Авыл жирлегенә каты коммуналь калдыкларны жыю, транспортлау, эшкәртү өлкәсендә жирле әһәмиятгә объектлары өчен билгеләнә торган исәп-хисап күрсәткечлөрө

№ т/б	Объектның атамасы	Халыкның минималь рөхсәт ителгән тәмин ителеше дәрәжәсе	Халык өчен территориаль мөмкинлекләрнең максималь мөмкин булган дәрәжәсе
1	Авыл жирлекләре территориясендә ККК жыю объектлары (калдыкларны туплау урыннары)	100%	100 метр

Торак пунктларның торак зоналарында автомобиль транспорты өчен керү юллары белән тәмин ителгән каты көнкүреш калдыкларын жыю өчен контейнер майданчыкларын урнаштыру күздә тотыла.

Тиешле күләмдә контейнер майданчыкларын билгеләү өчен, контейнерлардан файдаланучы халык саныннан, калдыкларны туплау нормаларыннан, калдыкларны саклау срокларыннан чыгып эш итәргә кирәк. Контейнерларның исәп-хисап күләме аеруча зур белем бирү чорларында калдыкларны фактта туплауга туры килергә тиеш.

Калдыкларны туплау нормалары Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2016 елның 12 декабрендәге 922 номерлы «Каты коммуналь калдыкларны туплау нормативларын раслау турында» карары буенча кабул ителә (16 нчы таблица).

Калдыкларны туплау нормалары

Каты коммуналь калдыклар	
индивидуаль торак йортлар	1 кешегә 0,27 т/бер яшь
күпфатирлы торак йортлар	1 кешегә 0,205 т/бер
Эре габаритлы калдыклар	
индивидуаль торак йортлар	1 кешегә 0,079 т/бер яшь
күпфатирлы торак йортлар	1 кешегә 0,071 т/бер яшь

Санитария законнары таләпләрен үтәү максатларында, контейнерлар урнаштыру өчен мәйданчыклар торак йортлардан кимендә 20 метр ераклыкта, әмма 100 метрдан артмаска тиеш. Транспорт өчен уңайлы керү юллары булган каты коммуналь калдыклар өчен контейнерлар урнаштыру өчен махсус мәйданчыклар. Мәйданчык су үткәрми торган өслекле ачык мәйданчык проеклана. Мәйданчыкларның күләме кирәкле санда контейнерлар урнаштыруга исәпләнгән булырга тиеш, ләкин 5 тән дә артык түгел. Билгеләнә торган чүп-чар жыючылар (контейнерлар) санын билгеләү өчен чүп-чар жыючылар файдалана торган халык саныннан, каты коммуналь калдыкларны туплау нормативларыннан, калдыкларны саклау срокларыннан чыгып карарга кирәк. Чүп жыючыларның исәп-хисап күләме иң күп белем алган чорларда каты коммуналь калдыкларны фактта туплауга туры килергә тиеш.

Махсус техника (ә нәкъ менә транспорт һәм чүп ташу машиналарын жыючы) саны төбәк операторы һәм территорияне санитар чистарту схемасы белән билгеләнә.

Коммуналь калдыкларның тәүлеклек туплануын, аларны чыгару чорын (тәүлек саен) һәм контейнерның сыйдырышлылыгын исәпкә алып, контейнерларның тиешле күләме санала (1,1 м³).

Контейнерларның 50% ы сортларга аерылырга тиешле ККК калдыклары (икенчел чимал) өчен кулланырга киңәш иткән очракта. Куркыныч ККК (яктырту жайланмалары, терекөмеш, батарея һәм аккумуляторлары (автомобильдән тыш) булган электр лампалары, терекөмешле градусниклар, куллану үзенчәлекләрен югалткан терекөмешле градусниклар) махсус билгеләнгән контейнерларга (кызгылт сары төстәге) эйләнә-тирә мохиткә зыян китерми торган, вандалга каршы башкаруда тупланырга тиеш.

Контейнер мәйданчыкларын урнаштыру урыннары торак территорияләрдә КККны жыю, вакытлыча саклау буенча тәкъдимнәрне исәпкә алып территорияне санитар чистарту схемасы белән төгәлләштерелә.

Таблица 14

4.10. Авыл

жирлегенә муниципаль район чикләрендәге һәм авыл жирлекләренә торак пунктлары чикләреннән тыш транспорт хезмәте күрсәтү һәм жирле әһәмияттәге автомобиль юллары өлкәсендәге жирле әһәмияттәге объектлары.

Барлык торак пунктлар да каты өслекле автомобиль юллары белән тәэмин ителергә тиеш.

Торак пунктларда автомобиль транспорты юллары барлык биналарга һәм корылмаларга тээмин ителергә тиеш.

Халыкның индивидуаль жиңел автомобильләр белән тээмин ителешенең мөмкин булган минималь дәрәжәсе күрсәткече 1000 кешегә 314,5 жиңел автомобиль кабул ителә.

Авыл жирлеге халкы өчен жәмәгать пассажир транспорты тукталыш пунктларының территориаль яктан файдалану мөмкинлегенең максималь дәрәжәдә мөмкин булган күрсәткечен 17 нче таблица нигезендә кабул итәргә кирәк.

17 нче таблица

№ т/б	Объектның атамасы	Халыкның минималь рөхсәт ителгән тээмин ителеше дәрәжәсе	Халык өчен территориаль мөмкинлекләрнең максималь мөмкин булган дәрәжәсе
1	Тукталыш пункт	1 кеше санына бәйсез рәвештә һәр авыл торак пункты өчен	жәяүлеләр өчен 30 минут

Ижтимагый пассажир транспортының яқындагы тукталышына кадәр жәяүле якын килү мөмкинлеге 500 метрдан да артмаска тиеш.

Торак зоналар территориясендә, халыкка мәдәни-көнкүреш хезмәте күрсәтү учреждениеләре, сәүдә һәм ял предприятиеләре, спорт биналары һәм корылмалары янында, хезмәт кушымтасы урыннарында (бер урыннан да ким булмаган) автостоянкаларны проектлаганда инвалидларны транспорт өчен аерып күрсәтергә кирәк.

Таблица 15

4.11.

Территорияләре төзекләндерү һәм яшелләндерү өлкәсендә авыл жирлегенең жирле әһәмияттәге объектлары.

Гомуми файдаланудагы яшелләндерелгән территорияләр белән халыкның тээмин ителеш дәрәжәсенең исәп-хисап күрсәткечләрен 18 нче таблица нигезендә кабул итәргә кирәк.

18 нче таблица

Гомуми файдаланудагы яшелләндерелгән территорияләр белән халыкның тээмин ителешенең минималь мөмкин булган дәрәжәсенең исәп күрсәткечләре

Объектның атамасы	Халыкның минималь рөхсәт ителгән тээмин ителеше дәрәжәсе (кв. метр/кеше).	Халык өчен территориаль мөмкинлекләрнең максималь мөмкин булган дәрәжәсе
Гомуми файдаланудагы яшел территорияләр	12	билгеләнми

Искәрмә.

Урманнар әйләнәсендә урнашкан торак пунктлар өчен эре елгаларның һәм сулыкларның яр буе зоналарында гомуми файдаланудагы яшелләндерелгән территорияләр майданын кечерәйтү рөхсәт ителә, әмма ул 20 %тан артмый.

яшеллэндерелгән территориянең аерым участкалары майданына балаларның ялы, уеннары өчен майданчыклар, жаяулар өчен юллар керә, әгәр алар участканың гомуми майданының 30%ыннан артмаса.

Торак пунктта яшел утыртмаларны планировка структурасын һәм жирле шартларны исәпкә алып, бердәм система рәвешендә күз алдында тотарга кирәк. Торак пунктның яңа территорияләрен проектлаганда һәм булганнарын реконструкцияләгәндә гамәлдәге яшел утыртмаларны максималь саклауны һәм файдалануны күздә тотарга кирәк.

Гомуми файдаланудагы яшеллэндерү объектлары майданнарын парклар - 10 гектардан да ким булмаган күләмдә, бакчалар - 3 гектардан ким булмаган күләмдә; скверлар - 0,5 гектар күләмендә кабул итәргә кирәк.

Торак пунктлар территориясендә төзеклэндерү һәм яшеллэндерү объектларын урнаштыру принципларын, объектлар параметрларын «Шәһәр төзелеше. Шәһәр һәм авыл жирлекләрен планлаштыру һәм төзү».

Таблица 16

4.12. Авыл жирлеге

халкын электр, жылылык, газ һәм су белән тәмин итү өлкәсендә авыл жирлегенең жирле әһәмияттәге объектлары.

Таблица 17

4.12.1. Авыл

жирлегенең электр белән тәмин итү объектларында халыкның норматив ихтыяжларын билгеләүгә тәкъдимнәр.

Электр энергиясен кулланучыларны өзлексез һәм сыйфатлы электр энергиясе белән тәмин итү авыл жирлеге территориясендә халыкның сәламәтлеген саклауга һәм халыкның тормыш сыйфатын яхшыртуга ярдәм итә.

Авыл жирлеген электр белән тәмин итүне үстерүнең төп юнәлешләре түбәндәгеләрдән гыйбарәт:

– тапшыру, трансформация һәм куллану вакытында электр энергиясен югалту кимүе;

– сәнәгать кулланучылары һәм халыкның тәүлеклек вакыт буенча дифференциациялэнгән тарифларга күчү юлы белән ярымпики һәм төнге чорда электр энергиясен куллану өчен икътисадый яктан кызыклы шартлар тудыру.

«Электр челтәрләре өчен жирләрне 0,38 - 750 кВ көчәнешле итеп бүлеп бирү нормалары» 14278 тм-т1 ВСН нигезендә электр белән тәмин итү өлкәсендә жирле әһәмияттәге объектлар өчен жир кишәрлекләренең рөхсәт ителә торган минималь күләменә исәп күрсәткечләре билгелэнгән (19 нчы таблица).

19 нче таблица

Электр белән тәмин итү өлкәсендә жирле әһәмияттәге объектлар өчен жир кишәрлекләренең минималь рөхсәт ителгән күләмнәренең исәп күрсәткечләре

Объектның төре	Жир участогының күләме, кв.м
Югары киеренкелеге 6 кВ дан 10 кВ га кадәр булган трансформатор подстанцияләр	150 нән артык түгел
20 кВ дан 35 кВ га кадәр киеренкелек белән Понижительный подстанцияләр һәм күчерү пунктлары	5000 нән артык түгел
35 кВ дан 220 кВ га кадәр киеренкелек белән	8500-10000

Понизительный подстанциялар

Искәрмәләр:

1. Таблицада китерелгән жирләрнең майданнары түбәндәгеләрне исәпкә ала: коймаларны якин килү һәм ремонтлау өчен билгеләнгән койма тирәли метрлы киңлек полосасын; идарәнең гомумподстанция пунктының бер яисә ике трансформаторын, югары (һәм урта) көчәнешне бүлү жайланмаларын, түбән киеренкелекне бүлү өчен комплектлы (кагыйдә буларак, ябык) бүлү жайланмасын урнаштыру;
2. Поданцияләр майданы таблицасында күрсәткечләр түбәндәгеләрне күздә тоту: һава линияләрен капма-каршы якларга чыгару; ачык бүлү жайланмалары; трансформаторлар жайланмасын ачу. Түбәндәге күрсәткечләр, таблицадагы күрсәткечләр түбәндәге коэффициентларга арттырыла:
  - югары һәм урта киеренкелек линияләрен бер якка - 1,25 кә чыгарганда;
  - югары һәм урта киеренкелекне бүлү жайланмаларында - 0,8;
  - трансформаторларның ябык жайланмасы вақытында - 1,1.

Электр белән тәмин итү системаларын проектлауны «Торак һәм ижтимагый биналарның электр жайланмаларын проектлау һәм монтажлау» СП31-110-2003 таләпләре нигезендә билгеләнә торган электр чыганаclarына электр йөкләнеше күрсәткечләре, «ФСК ЕЭС» ААЖнең бүлү электр челтәре комплексында техник сәясәт турындагы нигезләмә (РАО «ЕЭС России» ААЖ һәм «ФСК ЕЭС» ААЖнең 25.10.2006 №270р/3р боерыгына кушымта) нигезендә гамәлгә ашырырга кирәк.

Беренчел исәпләүләр өчен торак пунктлар территорияләренең чагыштырма исәп-хисап йөкләнеше күрсәткечләрен 20, 21, 22 нче таблицалар нигезендә кабул итәргә кирәк.

20 нче таблица

Торак пунктлар территорияләренең исәп-хисап коммуналь-көнкүреш электр йөкләнешенең күрсәткечләре

Йортлар/фатирлар өчен исәп-хисап коммуналь-көнкүреш электр йөкләнешенең зур күрсәткече:	Тулаем торак пункт буенча	Шул исәптән	
		үзәк	Төзелеш микрорайоннары/кварталлары
- табигый газ плитәләре белән (кВт/кеше)	0,41	0,51	0,39
- стационар электр плиталары (кВт/кеше) белән	0,50	0,62	0,49

Искәрмәләр:

1. Торак пункт үзәге төшенчәсе дигәндә территорияне төрле административ, мәдәни, уку учреждениеләре, сәүдә һәм жәмәгать туклануы предприятиеләре шактый тупланган территорияне аңларга кирәк.
  2. Таблицада вак сәнәгать предприятиеләренән йөкләнеш исәпкә алынмаган. Аларны исәпкә алу өчен түбәндәге коэффициентларны кулланырга кирәк:
    - табигый газда плиталары булган торак пунктлар өчен: 1,2 - 1,6;
    - стационар электр плиталары булган торак пунктлар өчен: 1,1 - 1,5.
- Торак пункт үзәге территориясенә зур әһәмият алырга кирәк.

21 нче таблица

Коммуналь-көнкүреш кулланучыларының электр энергиясен тоту күрсәткечләре һәм электр йөкләнешенең максимумын куллануның сәгәтләренең еллык саны

Коммуналь-көнкүреш кулланучыларының электр энергиясен тотуның зур күрсәткечләре һәм	Елына электр энергиясен чагыштырмача	Электр йөкләнешенең максимумын куллануның еллык
---	--------------------------------------	---

йортларга/фатирларга электр йөклөнешенен максимумын куллану сэгательренең еллык саны:	тоту, кВт.ч/кеше	сэгате саны
- табиғый газ плиталары белән	2170	5300
- стационар электр плиталары белән	2750	5500

Искәрмәләр:

1. Урнаштырылган күрсәткечләр электр куллануны торак һәм жәмәгать биналары, коммуналь-көнкүреш хезмәте күрсәтү предприятиеләре, транспорт хезмәте күрсәтү объектлары, тышкы яктырту белән күз алдында тоту;
2. Алынган мәгълүматлар торак биналарда кондиционирлау, электр жылыту һәм электронагревны куллануны исәпкә алмый;
3. Электр йөклөнешенен максимумын куллану сэгательренең еллык саны УП 10(6) кВ шиннарына китерелгән.

Авыл һәм жирлекләрене электр белән тәэмин итүне проектлаганда проектлана торган территорияләр категориясе нигезендә аның ышанычлылыгын тәэмин итүгә карата таләпләрне исәпкә алырга кирәк.

Беренче категориягә электр кабул итү бүлмәләре керә, аларның электр белән тәэмин ителешен өзү кешеләр тормышы өчен куркыныч булырга мөмкин, шәһәр хужалыгының аеруча мөһим элементларының эшләвен бозу.

Икенче категориягә электр кабул итү бүлмәләре керә, аларның электр белән тәэмин ителешен өзү халыкның шактый санының нормаль эшчәнлеген бозуга китерә.

Өченче категориягә калган беренче һәм икенче категорияне билгеләүгә туры килми торган барлык электр кабул итү бүлмәләре дә керә.

Махсус төркемгә электр кабул итү бүлмәләре керә, аларның өзлексез эшләве кешеләрнең, шартлауларның, янгыннарның һәм кыйммәтле төп жиһазларның зарарлануын булдырмау максатыннан производствоны һәлакәтсез туктату өчен кирәк.

Электр энергиясен бүлү системасының киеренкелеген сайлау, перспективалы электр челтәрләре үсешен анализлауны исәпкә алып, Татарстан Республикасы бүлү электр челтәре комплексы челтәрләрен перспективалы үстерү схемасы нигезендә гамәлгә ашырылырга тиеш.

Торак пунктларның электр челтәрләрен киеренкелек энергия системасында исәп-хисап срогы һәм киеренкелек системасы чикләрендә аларның үсеш концепциясен исәпкә алып билгеләнә: 35 - 110 - 220 - 500 кВ. Электр белән тәэмин итү системасының киеренкелеге энергия трансформациясенең иң аз баскычларын исәпкә алып сайланырга тиеш.

Торак пунктлар территорияләрендә трансформатор подстанцияләрен һәм бүлү жайланмаларын проектлауны электр жайланмаларын урнаштыру кагыйдәләре һәм «Электр челтәрләрдә бердәм техник сәясәт турында»гы нигезләмә таләпләре нигезендә гамәлгә ашырырга кирәк («ФСК ЕЭС» ГАЖ Директорлар советының 2020 елның 09 апрелендәге 496 номерлы карары белән расланган).

Трансформатор подстанцияләр, электр үткәргеч һава линияләрен торак төзелеше территориясендә урнашкан кабельләргә күчерү пунктлары ябык типтагы проектлаштырырга тәкъдим ителә.

**жирлегенен жылылык белән тээмин итү объектларында халыкның
норматив ихтыяжларын билгеләүгә тәкъдимнәр.**

“Жылылык белән тээмин итү турында” 2010 елның 27 июлендәге 190-ФЗ номерлы Федераль закон нигезендә жылылык белән тээмин итү өлкәсендә мөнәсәбәтләрне оештыруның төп принципларының берсе жылылык белән үзәкләштерелгән тээмин итү системасын үстерү һәм жылылык белән тээмин итүнең һәм жылылык энергиясен куллануның ышанычлылығын һәм энергетик нәтижәләлеген тээмин итү.

Бер һәм ике катлы һәм индивидуаль торак йортларны, шулай ук секцион торак йортларны су басуны һәр йортта яки фатирда урнашкан газ казаннарыннан башкарырга кирәк.

Ижтимагый, мәдәни-көнкүреш һәм административ биналарны үзәкләштерелгән, тышкы жылылык челтәрләренән яисә жылылык белән тээмин итүнең автоном чыганакларыннан аерып алу.

Жылылык белән тээмин итүнең гамәлдәге системаларын проектлау һәм төзү авыл жирлеген жылылык белән тээмин итүнең расланган схемасы нигезендә гамәлгә ашырырга кирәк. Жылылык белән тээмин итү системаларын проектлауны «Жылылык челтәрләре» СНИП 41-02-2003 (5 бүлек), ГОСТ Р 54964-2012 таләпләре нигезендә жылылык белән тээмин итү ышанычлылығы буенча кулланучылар категорияләрен исәпкә алып билгеләнә торган исәп-хисап жылылык йөкләнеше күрсәткечләре нигезендә гамәлгә ашырырга кирәк. Күчәмсез милек объектларына экологик таләпләр (А кушымтасы).

Торак пунктлар территорияләрендә үзәкләштерелгән жылылык белән тээмин итү чыганакларын коммуналь-склад һәм житештерү зоналарына, жылылык йөкләнешләре үзәкләренә урнаштырырга тәкъдим ителә.

Жылылык белән тээмин итү чыганакларын, жылылык пунктларын урнаштыру акустик исәпләүләр белән нигезләнгән булырга тиеш. Жылылык челтәрләрен сузу трассалары һәм ысуллары СНИП 41-02-2003 «Жылылык челтәрләре» таләпләре (9 бүлек) һәм «Кагыйдәләр жыелмасы - 42.13330.2016 «Шәһәр төзелеше. Шәһәр һәм авыл жирлекләрен планлаштыру һәм төзү».

**жирлегенен газ белән тээмин итү объектларында халыкның норматив
ихтыяжын билгеләүгә тәкъдимнәр.**

“Россия Федерациясендә газ белән тээмин итү турында” 1999 елның 31 мартындагы 69-ФЗ номерлы Федераль закон нигезендә газ белән тээмин итү өлкәсендә дәүләт сәясәтенең төп принципларының берсе - торак-коммуналь хужалыкны, сәнәгать һәм башка оешмаларны газлаштыру дәрәжәсен арттыру, газлаштыруның тиешле федераль, төбәкара һәм региональ программаларын булдыру һәм гамәлгә ашыру нигезендә.

Газ белән тээмин итү системасын үстерүнең төп юнәлешләре газ белән тээмин итүнең кайбер баш корылмаларын реконструкцияләү, газүткәргечләрнең яңа тармагын төзү юлы белән газ белән тээмин итү системасының

куркынычсызлыгын һәм ышанычлылыгын арттыруны күздә тотарга тиеш, бу газүткәргечнең гамәлдәге челтәрләре эшен стабильләштерергә һәм газ белән тәэмин итүнең яңа объектларын тоташтырырга мөмкинлек бирәчәк.

Газ куллану юнәлешләре:

- сәнәгатьнең технологик ихтыяжлары;
- халыкның хужалык-көнкүреш ихтыяжлары;
- жылылык чыганакалары өчен энергия чыганагы.

Газ белән тәэмин итүнең гамәлдәге системаларын проектлау һәм төзү, реконструкцияләү һәм үстерү «Газ белән тәэмин итү системалары», «Газ бүлү һәм газ куллану челтәрләренең иминлеге турында техник регламент» СНИП 42-01-2002 таләпләренә туры китереп, Татарстан Республикасын газ белән тәэмин итүнең һәм газлаштыруның генераль схемасы нигезендә торак-коммуналь хужалыкны, сәнәгать һәм башка оешмаларны газлаштыру буенча республика программалары нигезендә гамәлгә ашырырга кирәк.

Татарстан Республикасын шәһәр төзелешен проектлауның республика нормативларына (Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 27.12.2013 елгы 1071 карары белән расланган) туры китереп, газ белән тәэмин итү объектлары өчен жир кишәрлекләренең минималь рөхсәт ителә торган күләмнәренең түбәнрәк саналган исәпләү күрсәткечләре билгеләнде (22 нче таблица).

22 нче таблица

Газ белән тәэмин итү объектлары өчен жир участкаларының минималь рөхсәт ителә торган күләмнәренең исәп күрсәткечләре

ГРС житештерүчәнлеге, куб. метр/сәгать	Жир участогының күләме, га
100 гә кадәр	0,01
100 - 3000	0,07
3000 - 10000	0,11
10000 - 100000	0,13
100000 - 300000	0,38
300000 - 500000	0,65
500000 дән артык	1

Авыл торак пунктлары өчен газ куллануның бер кешегә елына 220 куб. м күләмендә зур күрсәткечен кабул итәргә кирәк.

Газ белән тәэмин итү һәм газ белән тәэмин итү станцияләре торак пунктлардан читтә урнаштырылырга тиеш.

Газ үткөрү пунктларын торак пунктның торак төзелеше территориясеннән читтә, ялланган яктан урнаштырырга кирәк.

Газ бүлү челтәрендә газ басымын киметү һәм жайга салу өчен газ көйләү (блок яки шкаф) пунктларын проектларга кирәк. Газорегулятор пункттын район үзәгендә, районның йөкләнеш үзәгенә мөмкин кадәр якин итеп урнаштырырга кирәк.

Торак пунктларда аерым урнашкан газ көйләү пунктларын биналарга һәм корылмаларга кадәр билгеле бер ераклыкта урнаштырырга кирәк:

- газны газ көйлөү пунктына кертүдө 0,6 МПа - 10 метрга кадәр;
- газны газ көйлөү пунктына кертүдө 0,6 - 1,2 МПа - 15 метр.

Таблица 20

4.12.4. Су белән

тээмин итү объектларында авыл жирлеге халкының норматив ихтыяжларын билгеләүгә тәкъдимнәр.

Торак пунктларны су белән тээмин итү системаларын проектлау, шул исәптән су белән тээмин итү чыганаclarын сайлау, су жыю корылмаларын урнаштыру таләпләре нигезендә 30.13330.2016 «Эчке суүткәргеч һәм биналарны канализацияләү» СНИП 2.04.01-85, «Канализация. Тышкы челтәрләр һәм корылмалар», СП 42.13330.2016 "Шәһәр төзелеше. «Шәһәр һәм авыл жирлекләре территорияләрен карап тотуга, шәһәр һәм авыл жирлекләре территорияләрен, су объектларына, эчә торган суга һәм эчә торган су белән тээмин итүгә, атмосфера һавасына, туфракка, торак урыннарына, житештерү, жәмәгать биналарын эксплуатацияләүгә, санитар-эпидемиягә каршы (профилактик) чараларны оештыруга һәм үткәрүгә санитар-эпидемиягә каршы (профилактик) чараларны оештыруга һәм уздыруга санитар-эпидемиологик таләпләр» СанПиН 1.2.3685-21 «Яшәү мохите факторлары өчен куркынычсызлыкны һәм (яисә) зарарсызлыкны тээмин итүгә таләпләр», ГОСТ 2761-84 «үзәкләштерелгән хужалык-су белән тээмин итү чыганаclarы. Гигиеник, техник таләпләр һәм сайлау кагыйдәләре», СанПиН 2.1.4.1110-02 «Эчәр өчен билгеләнгән су белән тээмин итү һәм суүткәргечләрне санитар саклау зоналары», шулай ук авыл жирлеген су белән тээмин итүнең расланган схемасы нигезендә.

Халыкның хужалык-эчә торган ихтыяжлары өчен тәүлеккә уртача (бер елда) су куллануның чагыштырмача күрсәткечен тәүлеккә 250 литр күләмендә кабул итәргә кирәк (эчке суүткәргеч һәм канализация белән жиһазландырылган биналар өчен, ванналы һәм жирле сужылыткычлар белән).

Су алу корылмаларының типларын һәм урнашу схемаларын территориянең геологик, гидрогеологик һәм санитария шартларыннан чыгып сайларга кирәк.

Су үткәрү челтәрләрен божра белән проектларга кирәк. Суүткәргечләрнең тупик сызыкларын куллану рөхсәт ителә:

- һәлакәтне бетерү вакытына су белән тээмин итүдә тәнәфес булуга юл куйганда житештерү ихтыяжларына су бирү өчен;
- торбалар диаметры 100 мм дан артмаган хужалык-эчә торган ихтыяжларга су бирү өчен;
- янгынга каршы яисә хужалык-янгынга каршы ихтыяжларга су бирү өчен, линия озынлыгына 200 метрдан да артык булмаган озынлыкта янгын сүндерүгә карамастан.

Биналар һәм корылмаларның эчке суүткәргеч челтәрләренең тышкы суүткәргеч челтәрләре бөгелү рөхсәт ителми.

бирелгән объектларда асыл жирлеге халкының норматив ихтыяжларын билгеләүгә тәкъдимнәр.

Торак пунктларны канализацияләү системаларын проектлауны гамәлгә ашыруны гамәлгә ашырырга кирәк 30.13330.2016 «Эчке суүткәргеч һәм биналарны канализацияләү» 2.04.01-85 «Канализация. Тышкы челтәрләр һәм корылмалар», СП 42.13330.2016 "Шәһәр төзелеше. Шәһәр һәм асыл жирлекләрен планлаштыру һәм төзү», шулай ук асыл жирлеген су белән тәмин итүнең расланган схемасы нигезендә.

Көнкүреш агымлы суларны тәүлеклек уртача уртача исәпләнгән су белән чыгару территориядә һәм яшел утыртмаларда су тотуны исәпкә алмыйча, тәүлеклек уртача уртача уртача исәпләнгән су куллануга тигез итеп кабул ителә.

Территориаль планлаштыру документларын эшлөгәндә, асыл торак пунктлары өчен уртача тәүлеклек (бер елга) сулыкны бер кешегә 150 л/тәүлек күләмендә кабул итү рөхсәт ителә.

Йорт яны жир кишәрлекләре белән индивидуаль йортларда яшәүче асыл жирлеге халкы өчен төзелешнең тыгызлыгы түбән булу, агып төшүче суларны чистартуның үзкыйммәте, рельефның катлаулылыгы аркасында, су бүлөп чыгаруның автоном системасын күз алдында тоту зарур.

Канализациянең автоном системасы агып төшүче суларны өйдән чыгарудан жыюны, аларны чистартыр өчен автоном корылмаларга илтүне, агып төшүче суларны муниципаль районда булган чистарту корылмаларына чыгаруны тәмин итәргә тиеш. Очкыч корылмаларны йорт биләмәләре территориясендә яки берничә бина өчен аерым торучы чистарту корылмалары итеп (кагыйдә буларак, социаль-көнкүреш хезмәт күрсәтү объектлары) урнаштыру тәкъдим ителә.

КҮРСӘТКЕЧЛӘРЕН НИГЕЗЛӘУ МАТЕРИАЛЛАРЫ

Нормативлар түбәндәге норматив хокукий актлар таләпләре нигезендә әзерләнгән:

Федераль законнар:

Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексының 2004 елның 29 декабрәндәге 190-ФЗ номерлы (02.07.2021 ред.).

«Россия Федерациясендә жирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 06 октябрәндәге 131-ФЗ номерлы Федераль закон (01.07.2021 ред.).

«Күмү һәм күмү эше турында» 1996 елның 12 гыйнварындагы 8-ФЗ номерлы Федераль закон;

Россия Федерациясенә башка норматив актлары:

«Методик рекомендацияләр турында» Россия Мәгариф һәм фән министрлығының 2016 елның 04 маендагы АК-950/02 хаты Россия Федерациясе субъектлары территорияләрендә оптималь урнаштыру критерийларын билгеләү өчен якинча әһәмияткә ия» (2016 елның 08 августындагы ред.).

РФ Сәламәтлек саклау министрлығының "Ашыгыч ярдәм күрсәтү тәртибен, шул исәптән ашыгыч махсулаштырылган медицина ярдәмен күрсәтү тәртибен раслау турында" 20.06.2013 № 388н боерыгы

РФ Сәламәтлек саклау министрлығының "Сәламәтлек саклау өлкәсендә халыкның ресурслар белән тәмин ителеш нормативларын һәм нормаларын куллану турында методик тәкъдимнәрне раслау турында" 2018 елның 20 апреләндәге 182 номерлы боерыгы.

Россия Мәдәният министрлығының "Россия Федерациясе субъектларына һәм жирле үзидарә органнарына мәдәният оешмаларын үстерү һәм халыкны мәдәният оешмалары хезмәт белән тәмин итү буенча методик тәкъдимнәрне раслау турында" 02.08.2017 № Р-965 боерыгы.

Татарстан Республикасының норматив актлары:

Татарстан Республикасының шәһәр төзелешен проектлауның республика нормативлары расланды. ТР МКның 2013 елның 27 декабрәндәге 1071 номерлы карары белән (19.07.2021 ред.).

«Татарстан Республикасында шәһәр төзелеше эшчәнлегенә турында» 2010 елның 25 декабрәндәге 98-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы;

«Ижтимагый инфраструктура, социаль хезмәт күрсәтүләр белән 2024 елга кадәр тәмин ителешнең социаль гарантияләре дәрәжәсен билгеләү турында» 2009 елның 26 гыйнварындагы 42 номерлы Татарстан Республикасы Министрлар Кабинеты карары (үзгәрешләр һәм өстәмәләр белән).

«Кама Тамагы муниципаль районы» муниципаль берәмлегенә һәм аның составындагы муниципаль берәмлекләренә территорияләре чикләрен билгеләү һәм аларның статусы турында» 2005 елның 31 гыйнварындагы 24-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы (13.12.2014 ел редакциясендә).

«Татарстан Республикасында шәһәр төзелеше эшчәнлегенә турында» 2010 елның 25 декабрендәге 98-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы (4.10.2021 редакциясендә).

«Калдыклар, шул исәптән каты коммуналь калдыклар белән эш итү өлкәсендә, Татарстан Республикасының территорияль схемасын раслау турында» 2018 елның 13 мартындагы 149 номерлы ТР МК карары.

«Татарстан Республикасында каты коммуналь калдыкларны туплау нормативларын раслау турында» Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2016 елның 12 декабрендәге 922 номерлы карары.

Татарстан Республикасы Кама Тамагы муниципаль районының норматив актлары:

Кама Тамагы муниципаль районын территорияль планлаштыру схемасы (актуальләштерелгән редакция), раслаулар. ТР Кама Тамагы МР Советының 2013 елның 16 декабрендәге карары белән

Татарстан Республикасын территорияль планлаштыру схемасы (кертелгән үзгәрешләр белән), расланган. Министрлар Кабинетының 2021 елның 27 мартындагы карары белән.

2015 елның 17 июнендәге 40-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы 2030 елга кадәр Татарстан Республикасын социаль-иқтисади үстерү стратегиясен (2019 елның 25 декабренә үзгәрешләр белән) раслау турында (Татарстан Республикасы законнары 05.04.2019 N 31-ТРЗ, 25.12.2019 N 112-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы законнары редакциясендә)

2016-2021 елларга һәм 2030 елга кадәр план чорына Татарстан Республикасы Кама Тамагы муниципаль районының социаль-иқтисади үсеш стратегиясе, раслаулар. Татарстан Республикасы Кама Тамагы МР Советының 2016 елның 8 августындагы 78 номерлы карары белән.

Проектлау һәм төзелеш буенча кагыйдәләр жыйнагы:

СП 42.13330.2016 "Шәһәр төзелеше. Шәһәр һәм авыл жирлекләрен планлаштыру һәм төзү. СНиП 2.07.01-89* актуаль редакциясе (. Россия Төзелеш Министрлығының 2016 елның 30 декабрендәге 1034/пр номерлы боерыгы бн расланган, 2017 елның 10 февралендәге редакциядә

СП 35-106-2003 «Өлкән яшьтәге кешеләргә социаль хезмәт күрсәтү учреждениеләрен исәпләү һәм урнаштыру».

СП 30.13330.2016 «СНиП 2.04.01-85* «Эчке суүткәргеч һәм биналарны канализацияләү»;

СП 32.13330.2018 «СНиП 2.04.03-85 «Канализация. Тышкы челтәрләр һәм корылмалар»;

биналар һәм корылмаларның халыкның аз хәрәкәтләнүче төркемнәре өчен ачыклығы СНиП 59.13330.2020 СНиП 35-01-2001 "СП 59.1333020" ;

«Шәһәр һәм авыл жирлекләре территорияләрен тотуга, су объектларына, эчә торган суга һәм эчә торган су белән тәэмин итүгә, атмосфера һавасына, туфракка, торақ урыннарына, житештерү, ижтимагый биналарны эксплуатацияләүгә, санитар-эпидемиягә каршы (профилактик) чараларны оештыруга һәм үткәругә санитар-эпидемиологик таләпләр»;

СанПиН 1.2.3685-21 «Яшәү тирәлеге факторларының кеше өчен иминлеген һәм (яисә) зарарсызлыгын тәмин итүгә карата гигиена нормативлары һәм таләпләр»;

МДК 11-01.2002 "Россия Федерациясендә зиратларны жирләү һәм тоту тәртибе турында тәкъдимнәр".

Башка документлар:

Янгын сагы объектларын проектлау нормалары. НПБ 101-95 (утв. РФ Эчке эшләр министрлыгының ГУГПС идарәсе, РФ Эчке эшләр министрлыгының 30.12.1994 № 36 боерыгы белән кертелде.

Интернет-чыганаclar:

Территориаль планлаштыруның федераль дәүләт мәгълүмат системасы (ТП ФИС) - <https://fgisp.economy.gov.ru/>.

Дәүләт статистикасының федераль хезмәте - <http://gks.ru>.

Татарстан Республикасы Кама Тамагы муниципаль районы администрациясенә рәсми сайты - <https://kamskoye-ustye.tatarstan.ru/>

Нормативлар әзерләгәндә түбәндәгеләр исәпкә алынды:

- авыл жирлегенә административ-территориаль төзелешә;
- авыл жирлегенә социаль-демографик составы һәм халык тыгызлыгы;
- табигать-климат шартлары;
- Кама Тамагы муниципаль районының социаль-иқтисадый үсеш программасы;
- социаль-иқтисадый үсеш фаразы;
- жирле үзидарә органнарының һәм кызыксынган затларның тәкъдимнәре.

Жирлекнең жирле әһәмияттәге объектлары исемлеге, алар өчен нормативларның төп өлешендә авыл жирлеге халкының тәмин ителешенә минималь мөмкин булган дәрәжәсенә исәп-хисап күрсәткечләре һәм мондый объектларның авыл жирлеге халкы өчен максималь рөхсәт ителә торган территория дәрәжәсенә исәп-хисап күрсәткечләре билгеләнгән, Россия Федерациясе Шәһәр төзелешә кодексның 29.2 статьясындагы 4 өлешендә күрсәтелгән таләпләр, шулай ук нормативлар проектын эшләүгә техник йөкләмә белән билгеләнгән.